

Motion till riksdagen 2013/14:Ju22

av **Lena Olsson m.fl. (V)**
med anledning av prop. 2013/14:110

En ny organisation för polisen

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att inrätta en fristående myndighet som ska hantera brottsanklagelser mot poliser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda och analysera vilka konsekvenser den nya polisorganisationens verksamhet har för allmänhetens möjlighet till insyn och den enskildes sekretess- och integritetsskydd samt hur väl kontrollen av efterlevnaden av behörighetsreglerna fungerar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på hur uppföljning och utvärdering av den nya polisorganisationen ska hanteras.

2 Inledning

Vänsterpartiet välkomnar det förslag som nu har lämnats om en ny polisorganisation. Vi är i huvudsak positiva till de förändringar som föreslås. Organisationsförändringen kommer inte att lösa alla de problem som finns inom den nuvarande polisorganisationen, men är ett steg i rätt riktning.

3 Brottsanklagelser mot poliser

Vänsterpartiet anser att det är en brist att det i propositionen saknas förslag om att skapa en fristående myndighet som utreder brott begångna av poliser. Polisorganisationskommittén har dock fått i uppdrag att samlat överväga

Fel! Okänt namn på

frågan om tillsyn över polisens och Kriminalvårdens verksamhet. Vänsterpartiet emotser resultatet av kommitténs arbete. Att utöva tillsyn och granska en verksamhet är dock inte samma sak som att hantera brottsanklagelser och utreda brott. Vi vill därför framhålla det fortsatta behovet av att inrätta en fristående myndighet som kan ersätta den verksamhet som i dag bedrivs vid Riksenheten för polismål.

Vänsterpartiet anser inte att brottsanklagelser mot poliser bör utredas av dem själva. Ingen statlig verksamhet är lika beroende av allmänhetens förtroende som polisen. Den instans som har våldsmonopol måste ha ett grundmurat förtroende för att upprätthålla sin legitimitet. Blotta misstanken om att kåranda påverkar polisens utredningar av kolleger inom rättsväsendet räcker för att motivera en nyordning. Vi anser att det behöver inrättas en fristående myndighet som ska hantera den typ av anmälningar som i dag handläggs av Riksenheten för polismål.

Reformen bör genomföras inte minst för alla dem inom rättsväsendet som varje dag genomför ett utomordentligt kompetent och engagerat arbete. Det är deras trovärdighet som skadas av att anmälningarna mot rättsväsendet inte handläggs oberoende. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag om att inrätta en fristående myndighet som ska hantera brottsanklagelser mot poliser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 Offentlighet, sekretess och integritetsskydd

Organisationsförändringen kommer att leda till att färre handlingar än i dag kommer att bli allmänna. Därmed begränsas allmänhetens möjlighet till insyn i Polismyndighetens verksamhet. I propositionen anges att eftersom många av de handlingar som polisen hanterar är sekretessbelagda så kan de av den anledningen inte lämnas ut i dag heller. Regeringen menar därmed att allmänhetens insyn inte kommer att påverkas i någon större utsträckning. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att allmänhetens möjlighet till insyn inte inskränks utan upprätthålls även med den nya polisorganisationen.

Omorganisationen innebär vidare att sekretesskyddet för handlingar som skickas mellan olika delar av polisverksamheten försvagas. En sådan försvagning motverkas dock till viss del genom vad som föreskrivs i 8 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL) om sekretess inom en myndighet.

2 § Vad som föreskrivs om sekretess mot andra myndigheter i 1 § och vad som föreskrivs i andra bestämmelser i denna lag om uppgiftslämnande till andra myndigheter och överföring av sekretess mellan myndigheter, gäller också mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet när de är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra.

Bestämmelsen innebär således att sekretess kan gälla mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet när de är att anse som självständiga i förhållande till varandra. Eftersom det ännu inte är avgjort hur den nya polisorganisationen kommer att organisera sin verksamhet, går det i dagsläget inte att avgöra i vilken utsträckning det kommer att finnas sekretessgränser inom

Polismyndigheten. I likhet med Lagrådet befarar dock Vänsterpartiet att sannolikheten är hög för att det, i de flesta fall, inte kommer att finnas några sådana gränser. Det innebär att sekretessen till skydd för den enskilde inskränks, vilket vi finner problematiskt och djupt oroande.

Det är viktigt att personuppgifter inte får en större spridning än nödvändigt. I propositionen anges att en befattningshavare inte har obegränsad frihet att lämna uppgifter som omfattas av sekretess till sina kolleger, och regeringens bedömning är att integritetsskyddet för enskilda ”i princip kommer att vara lika gott i den nya polisorganisationen som i den nuvarande”.

Mot bakgrund av vad som ovan berörts anser Vänsterpartiet att det bör vidtas åtgärder när den nya polisorganisationen är på plats, dels för att klargöra vilka konsekvenser den ökade åtkomsten av personuppgifter får för den personliga integriteten, dels för att säkerställa att den interna och externa kontrollen av hur reglerna efterlevs organiseras på ett tillfredställande sätt. Regeringen bör därmed utreda och analysera vilka konsekvenser den nya polisorganisationens verksamhet har för allmänhetens möjlighet till insyn, den enskildes sekretess- och integritetsskydd samt hur väl kontrollen av efterlevnaden av behörighetsreglerna fungerar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet är, som ovan anförts, oroat över hur integritetsskyddet kommer att se ut och beaktas inom den nya polisorganisationen och anser att skyddet för den personliga integriteten behöver stärkas såväl inom polisen som i samhället i stort. Det behöver tas ett helhetsgrepp om integritetsskyddet, och ett sätt att göra det på är att inrätta en samlad integritetsskyddsmyndighet som ersätter Datainspektionen, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden samt delar av JK:s och andra myndigheters verksamhet.

Beträffande tillsynen av polisen kan nämnas att Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens uppgifter nyligen har utökats och att nämnden samtidigt har fått nya tillsynsuppgifter i och med införandet av den nya polisdatalagen. I den delen delar dock Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden tillsynsuppgiften med Datainspektionen. Vi anser att denna uppdelade tillsyn är olycklig och att tillsynsansvar över en viss verksamhet som regel alltid bör ligga på en tillsynsmyndighet, inte flera.

Vänsterpartiet har tidigare motionerat om behovet av att inrätta en ny integritetsskyddsmyndighet och att denna fråga bör bli föremål för noggrannare överväganden inom ramen för en utredning. Eftersom Polisorganisationskommittén getts i uppdrag att samlat utreda frågan om tillsyn av polisens och Kriminalvårdens verksamhet så avstår vi nu från att lägga ett förslag som rör tillsyn och avvaktar i stället utredningens resultat och efterföljande proposition.

5 Utvärdering

Den omorganisation som polisen nu ska gå igenom är stor och omfattande. Det är i detta initiala skede svårt att överskåda hur den nya polisorganisation-

Fel! Okänt namn på

en kommer att fungera. Vänsterpartiet anser därför att det är av stor vikt att följa upp och regelbundet utvärdera den nya polisorganisationen. I likhet med Polisorganisationskommittén förordar Vänsterpartiet att det genomförs en systematisk utvärdering av reformen. En sådan utvärdering bör göras med beaktande av såväl medborgarperspektivet som verksamhetsperspektivet och rättskedjersperspektivet. Den ovan föreslagna utredningen om offentlighets- och integritetsaspekter kan med fördel införlivas i den utvärdering som här föreslås. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på hur uppföljning och utvärdering av den nya polisorganisationen ska hanteras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 28 mars 2014

Lena Olsson (V)

Bengt Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Eva Olofsson (V)

Marianne Berg (V)

Lars Ohly (V)

Mia Sydow Mölleby (V)